

תשובון למבחן הארצי בספר במדבר - התשס"ג

חלק א' - המקרא ומשמעותו - 63 נקודות

פירוט
הנקודות

1. חניית שבטי ישראל במדבר - המחנות וקדושתם - 7 נקודות
- 4 א. יהודה - מזרח; ראובן - דרום; אפרים - מערב; דן - צפון.
- 3 ב. משה ואהרן חנו במחנה שמספרו 2. המשכן היה במחנה שמספרו 1.
- איך נקרא מחנה זה? מחנה שכינה.
- (השאלה בודקת האם התלמיד מסוגל לארגן באופן משמעותי את התכנים שלמד, והאם הוא בקי במונחים שבהם משתמשים חז"ל והמפרשים לגבי פרשיות התורה).

2. שילוח טמאים - 6 נקודות

- 4 ממחנה 2 - שלחו את: הצרוע והזב.
- 2 ממחנה 3 - שלחו את: הצרוע.
- (השאלה בודקת האם התלמידים פירשו את המקרא על פי מפרשיו.)

3. המן - 9 נקודות

- 2 א. תלונות בני ישראל בעניין האוכל היו: מי יאכלנו בשר. זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים חנם את הקשאים ואת האבטחים ואת החציר ואת הבצלים ואת השומים. ועתה נפשנו יבשה אין כל בלתי אל המן עינינו.
- כל פרשנות מתאימה של התלמידים תתקבל. למשל: האוכל משעמם, מן בבוקר מן בערב, האוכל חד גווני לעין, אנו רוצים קצת ירק קצת תבלינים, אנו תמיד צריכים לצפות למן ואיננו בטוחים באוכל למחרת.
- 2 ב. העתק את הפסוק שבו מתארת התורה את המן! והמן כזרע גד הוא ועינו כעין הבדלח. שטו העם ולקטו וטחנו ברחים או דכו במדכה ובשלו בפרור ועשו אתו עגות והיה טעמו כטעם לשד השמן:
- 2 ג. המילה הראשונה בדברי העם: מי יאכלנו. המילה האחרונה בדברי העם: עינינו.
- 3 ד. אספו אותו מן השדה (ולקטו), טחנו אותו כמו שטוחנים קמח (וטחנו ברחים), כתשו אותו בעלי ומכתש (דכו במדכה), בשלו אותו בסיר (ובשלו בפרור), אפו אותו, או: צרו אותו בצורות עגולות (ועשו אתו עגות).

(השאלה מבקשת לבדוק האם התלמיד יודע לספר עניין בשלמותו. יכולת ההבחנה בין לשון התורה ללשון העם [מי שאמר זו לא אמר זון] מעידה על הבנה של הכתובים).

4. פרשת נזיר - 8 נקודות

- א. אסור לשתות יין וכל מה שיוצא מהגפן 2
 אסור להסתפר ולהתגלח 2
 אסור להיטמא למת. 2
 ב. באיזה מקרה צריך הנזיר להתחיל שוב את ימי נזירותו? כאשר הוא נאלץ להפסיק באמצע את נזירותו למשל אם נטמא למת בתוך ימי נזירותו. 2
- (השאלה בודקת את היכולת לאתר פרטים, להביעם בלשון הכותב, ויכולת הבנה).

5. מקומות - 8 נקודות

מה קרה במקום הזה?	האישיות	המקום	
חטא משה. הכה בסלע במקום לדבר אליו. כעס על בני ישראל.	משה רבנו	מי מריבה	2
שם קברו את העם המתאווים	העם	קברות התאוה	2
כרתו משם אשכול ענבים	מרגלים	נחל אשכול	2
מות מרים או חטא משה	מרים / משה	קדש	2

(השאלה בודקת האם התלמידים יודעים לקשור בין מקום לבין אירוע שאירע בו והאם הם יודעים את האירועים הקשורים לדמויות מרכזיות בתורה).

6. סדר אירועים - 3 נקודות

- (א) הקמת המשכן 1
 (ב) פסח מדבר 1
 (ג) מפקד בני ישראל 1
 (ד) מות אהרון
- (השאלה מתייחסת למטרה: "הלומד יבחין במוקדם ובמאוחר במקרא ויציע הסברים". האם התלמידים יודעים להבחין בין מוקדם למאוחר והאם הסדר הכרונולוגי של הדברים ברור להם).

7. מצוות בחומש במדבר - 12 נקודות

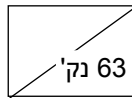
הפסוק	בקשר לאיזו מצווה נאמר	האם מצווה זו "עשה" או "לא תעשה"?	האם נהוגה המצווה היום?	
א. וְשָׂמוּ אֶת שְׁמִי עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֲנִי אֲבָרְכֶם (ו' כז)	ברכת כהנים	עשה	כן	2
ב. ...מִקְרָא קִדְשׁ יְהִיֶה לָכֶם כָּל מְלֹאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ יוֹם תְּרוּעָה יְהִיֶה לָכֶם	ראש השנה	עשה (תקיעת שופר) (איסור מלאכת עבודה) תשובה אחת תתקבל	כן	2
ג. וּפְדִיּוֹ מִבֶּן חֹדֶשׁ תִּפְדֶּה בְּעֶרְכָךְ כֶּסֶף חֲמִשָּׁת שְׁקָלִים בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ (י"ח טז)	פדיון בכור אדם	עשה	כן	2
ד. בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁנִי בְּאַרְבַּעָה עָשָׂר יוֹם בֵּין הָעֲרֵבִים יַעֲשׂוּ אֹתוֹ... (ט' יא)	קרבת פסח שני	עשה	לא	2
ה. הוּא יִתְחַטָּא בּו בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי... (י"ט יב)	פרה אדומה	עשה	לא	2
ו. ...וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וַזְכַּרְתֶּם אֶת כָּל מִצְוֹת ה'...	ציצית	עשה	כן	2

(השאלה בודקת האם התלמידים מכירים את המינוח המקובל בחז"ל למצוות שעליהם למדו בתורה והאם הם מסוגלים לעגן בכתוב מצוות המוכרות להם מבית אבא או מבית הספר).

8. התמצאות בחומש במדבר - 10 נקודות

הנושא	באיזו פרשה נזכר?	
מפקד בני ישראל	במדבר	2
שבעים הזקנים	בהעלותך	2
פסח שני	בהעלותך	2
מרגלים	שלח	2
פרה אדומה	חוקת	2

(שאלה זו מתייחסת למטרה: "יהיה בקיא במקרא בלשונו ובתכניו. הוא דורש מן התלמידים התמצאות בלבד).

סה"כ מקרא 63 נק'

חלק ב' - מקרא ורש"י

9. "...בהעלתך את הנרות..." - 12 נקודות

- א. השאלה מסתיימת במילה הנשיאים. 4
- ב. הסבר את הביטוי: "חלשה אז דעתו" הצטער וחשב שקופח או שחלקו בעבודת ה' קטן משלהם. 4
- ג. הוא מנחם אותו שעבודת ה' שלו (שהחלק שלו בעבודת המשכן) גדול (חשוב) משלהם שהרי הוא מיטיב את הנרות ומדליק את הנרות במנורה. 4

10. "...למה נגרע..." - 12 נקודות

- א. על איזו פרשה מדבר רש"י? פרשת פסח שני 4
- ב. האנשים שהיו טמאים ואמרו למה נגרע לבלתי הקריב את קרבן ה' במועדו 4
- ג. כאשר דבר טוב צריך לקרות, מסובבים את הדברים משמים כך שיבצע אותו אדם הראוי ממילא לשכר על מעשיו הטובים. 4

11. "ושמו את שמי... ואני אברכם" - 8 נקודות

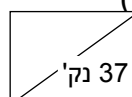
על פי פירוש א', ה' מברך את עם ישראל. 4

על פי פירוש ב', ה' מברך את הכהנים. 4

12. העתקה - 5 נקודות

פן בחרב אצא לקראתך. אתם מתגאים בקול שהורישכם אביכם ואמרתם ונצעק אל ה' וישמע קולנו ואני אצא עליכם במה שהורישני אבי (בראשית כז) ועל חרבך תחיה.

(השאלה מתייחסת למטרה "ידע לקרוא פרשן קריאה טכנית [אותיות רש"י])

סה"כ - רש"י 37 נק'

חלק ג' - שינון בעל-פה - 20 נקודות

- א. "הארץ אשר עברנו בה לתור אתה טובה הארץ מאד מאד."
ב. "סלח נא לעון העם הזה כגדל חסדך וכאשר נשאתה לעם הזה ממצרים ועד הנה. ויאמר ה': סלחתי כדברך."
ג. "א-ל א-להי הרוחות לכל בשר האיש אחד יחטא ועל כל העדה תקצוף?"
ד. "הצאן ובקר ישחט להם ומצא להם אם את כל דגי הים יאסף להם ומצא להם?"
ה. והאיש משה ענו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה.
ו. וכי-תבואו מלחמה בארצכם על-הצר הצורר אתכם והרעתם בחצוצרות ונזכרתם לפני ה' א-להיכם, ונושעתם מאיביכם. וביום שמחתכם ובמועדיכם ובראשי חדשכם ותקעתם בחצוצרות על עלתיכם ועל זבחי שלמיכם והיו לכם לזכרון לפני א-להיכם אני ה' א-להיכם.
כל קטע שמולא נכון = 5 נקודות
מילה אחת חסרה / בלתי-נכונה מורידה את הניקוד בנקודה אחת.
2 מילים חסרות / בלתי-נכונות מבטלות את הניקוד לאותו קטע.